

Lapseni taidot

Ryhmäkerta 1
Kotitehtävä 2. kerralle

KieLo
SpråkLek

ESIKIELELLINEN VAIHE

Mitä aistin itsessäni?

Lapsen huomio on suuntautunut omasta kehosta lähtöisin oleviin tai ympäristöstä omaan kehoon suuntautuviin aistimuksiin. Lapset myös osoittavat erityistä kiinnostusta toisten ihmisten silmiin ja kasvoihin.

- ☐ Lapsi ottaa katseyhteyden
- ☐ Lapsi matkii aikuisen toimintaa, kuten käsien liikkeitä, eleitä ja ilmeitä
- ☐ Lapsi on kiinnostunut ihmisäänestä ja rauhoittuu siihen
- ☐ Lapsi reagoi ja ilmaisee kehon tuntemuksia
- ☐ Lapsi ilmaisee erilaisilla itkuilla eri asioita, kuten nälkää ja kipua
- ☐ Lapsi tutustuu omaan ääneensä ja leikkii sillä
- ☐ Lapsi vie lelun suuhun
- ☐ Lapsi ojentaa käsiä lelua kohti
- ☐ Lapsi vie leluja kädestä toiseen

Mitä aistin ympäristössäni?

Lapsen maailma avautuu omasta kehosta myös ympäristöön. Lapsi kiinnostuu esineistä ja alkaa tunnistaa tuttuja ihmisiä. Lapsesta tulee itsestä aktiivinen toimija.

- ☐ Lapsi tekee asioita vain saadakseen sinut nauramaan
- ☐ Lapsi tarkistaa vanhemman reaktion uhkaavassa tilanteessa
- ☐ Lapsi ilmaisee katseella tai ääntelyllä haluavansa kutitusleikin jatkuvan
- ☐ Lapsi vie kädestä haluamansa asian luokse
- ☐ Lapsi osoittaa selvästi tunnistavansa ihmiset, joita näkee usein
- ☐ Lapsi ennakoii tutun leikin kulkua
- ☐ Lapsi toistaa toimintoja yhä uudelleen
- ☐ Lapsi ojentaa käsiään halutessaan syyliin
- ☐ Lapsi yhdistää kahta samaa tavua useita kertoja (esim. mammamma, gäägää, tätä)
- ☐ Lapsi tuottaa paljon ääntelyä päivän aikana
- ☐ Lapsi äänтелеe kiinnittääkseen huomion tai saadakseen apua
- ☐ Lasta kutsuttaessa nimellä hän vastaa katsomalla tai kääntymällä kohti
- ☐ Lapsi työntää esineitä pois/paukuttelee lelua/tiputtaa lelun/on kiinnostunut painikeleluista
- ☐ Lapsi leikkii ota-anna -leikkiä

Aistitaan yhdessä

Lapsi oppii muillakin olevan tarkkaavaisuus ja pystyy huomioimaan, mihin muiden tarkkaavaisuus on suuntautunut: Lapsi osaa suunnata huomionsa toisen ihmisen kanssa samaan asiaan ja hän osaa siirtää tarkkaavaisuuttaan kahden asian välillä. Lapsen oma-aloitteisuus ja tavoitteellisuus kommunikoinnissa lisääntyy.

- ☐ Lapsi katsoo sinua leikkiessään leluilla, nähdäkseen katsotko häntä
- ☐ Lapsi näyttää esinettä ilman, että antaa sen sinulle
- ☐ Lapsi katsoo osoittaessasi huoneen toisella laidalla olevaa asiaa
- ☐ Lapsi seuraa katsettasi katsoessasi huoneen toisella laidalla olevaa asiaa
- ☐ Lapsi yrittää saada sinut huomaamaan kiinnostavia esineitä vain kiinnittääkseen huomiosi niihin eikä saadakseen sinun tekemän jotain niiden suhteen

Lapseni taidot

Ryhmäkerta 1
Kotitehtävä 2. kerralle

KieLo
SpråkLek

- ☐ Lapsi käyttää kommunikointia eri tarkoituksiin, kuten pyytääkseen, kysyäkseen, kommentoidakseen, kieltäytyäkseen
- ☐ Lapsi vilkuttaa kädellään hyvästelläkseen tai tervehtiäkseen ihmisiä
- ☐ Lapsi käyttää ääntelyä tai sanoja kiinnittääkseen huomiosi tai saadakseen apua
- ☐ Lapsi yhdistää kahta eri tavua useita kertoja (esim. maba.., äitä..)
- ☐ Lapsella on sanoiksi tulkittavaa ääntelyä
- ☐ Lapsi hallitsee 1-2 esineen käyttötarkoituksen
- ☐ Lapsi vie lusikkaa omaan suuhun/harjaa omia hiuksiaan/hoivaa nukkea
- ☐ Lapsi osaa jäljitellä yhden toiminnon aikuisen perässä, kuten palikan laittaminen laatikkoon tai lusikan laittaminen lautaselle, puhelimeen vastaaminen tai pöydän pyyhkiminen
- ☐ Lapsi alkaa ymmärtää tutuissa tilanteissa toistuvia sanoja ja lyhyitä lauseita

KIELELLINEN VAIHE

Kommunikointi symboleilla

Tämä vaihe alkaa, kun lapsi ymmärtää, että kaikilla asioilla on oma symboli. Käytettävä symboli voi olla esimerkiksi kuva, viittoma, ele tai sana. Yksi symboli voi tarkoittaa erilaisia asioita/ lauseita.

- ☐ Lapsi nyökyttää päätään viestiäkseen ”kyllä”
- ☐ Lapsi käyttää eleitä ilmaistakseen itseään
- ☐ Lapsi tuottaa tai keksii itse kohteen ääntä muistuttavia/jäljitteleviä sanoja esimerkiksi ”prum prum” autosta tai eläinten ääntelyt eläimistä
- ☐ Lapsi käyttää tunnistettavasti noin 30-50 sanaa tarkoituksenmukaisella tavalla
- ☐ Lapsi käyttää toista osaamaansa sanaa tilanteessa, jossa ei tiedä jotakin sanaa (esim. hauva voi tarkoittaa kaikkia eläimiä)
- ☐ Lapsi osaa rakentaa tornia yhdessä aikuisen kanssa
- ☐ Lapsi leikkii kuvitteluleikkiä lelujen kanssa, esimerkiksi lapsi käyttää palikkaa puhelimenä tai syöttää nukkea

Symbolien yhdistäminen

Kommunikaatio on edelleen kokonaisvaltaista eli lapsi käyttää ilmaisussaan paljon myös esikielellisiä keinoja. Symbolien yhdistäminen alkaa. Usein ensimmäiset yhdistelmät koostuvat sanasta ja eleestä.

- ☐ Lapsi yhdistää sanan ja eleen ilmaukseksi
- ☐ Lapsi käyttää kahden sanan ilmauksia
- ☐ Lapsella on tuottavassa sanastossaan noin 250 sanaa
- ☐ Lapsi leikkii monivaiheisia leikkejä, kuten rakenteluleikki, ruoanlaittoleikki, hoivaleikki

Arjen tilanteet

Näistä arjen toistuvista tilanteista lapseni pitää:

-
-
-
-
-

Valitse yksi arjen tilanteista ja kirjaa tilanteesta:

Mitä harjoitellaan:

Esim. Huomaan, mistä lapsi kiinnostuu ja kommentoin sitä
/ Tehdään vuorotellen / Toistan lapsen yrittämää sanaa monta kertaa...

Kuka tekee lapsen kanssa: _____

Ajankohta: _____

Kuvaile tilanne ja miten käytit siinä HOT-muistisääntöä:

Lisämateriaali

Ryhmäkerta 3
Lisämateriaali

KieLo
SpråkLek

MIKÄ VOI SAMMUTTA TULEN?

1. YLEISIÄ

- Jokin häiriötekijä ympäristössä (melu, TV-päällä, kylmä/kuuma...)
- Liikaa tai liian vähän virikkeitä lapselle

2. LAPSI

- Tilanne ei ole lapsen taidoille sopiva
- Lapsella on nälkä, wc-hätä tai väärä vireystila (väsynyt, levoton)
- Lapsella on muu tunne päällä (harmi, itkuinen yms.)
- Lapsella on hankala olo
- Pieni lapsi ei useinkaan jaksa olla vielä kauaa vuorovaikutuksessa
- Pienen lapsen huomio voi nopeasti kiinnittyä johonkin uuteen asiaan
- Lapsi ei ole kiinnostunut

3. AIKUINEN

- Jos en huomioi, mistä lapsi on kiinnostunut
- Jos en huomaa, että lapseni mielenkiinto on jo uudessa asiassa
- Jos yritän ohjata lapseni huomion pois lasta kiinnostavasta asiasta (puheella tai ei- kielellisesti)
- Jos en malta odottaa lapsen aloitetta
- Jos käytän liian vaikeaa kieltä tai puhun liian nopeasti tai paljon lapseni tasoon nähden
- En huomioi lapseni tunne- ja vireystilaa

OSAAN TUKEA LASTANI

... vaikka lapseni kiinnostuksen kohdetta on vaikea huomata tai mielenkiinnon kohde vaihtuu nopeasti

- Olen UTELIAS ja AVOIN lapseni maailmaa kohtaan ja tarkkailen tietoisesti lapseni kiinnostuksen kohteita arjessa
- Tarjoan lapselleni puuhia tai asioita, joista tiedän lapseni pitävän
- Hyödynnän ARJEN TOISTUVIA PUUHIA (rutiineita), jotka ovat lapselleni TUTTUJA ja turvallisia tilanteita
- Muistan, että ei tarvitse jäädä odottamaan täydellistä hetkeä
... vaikka en vielä huomaisi lapseni kaikkia aloitteita tai lapseni tekisi niitä vasta vähän
- Asetun lapseni tasolle, mielellään vastakkain
- Ylitulkitsen lapseni tekemiä tahattomia aloitteita
- Jekkuilen:
 - Matkin lastani
 - Teen jotain yllättävää tai hassuttelen, jotta lapseni huomaisi minut ja innostuisi mukaan vuorovaikutukseen
 - Luon tilanteita, joissa voin odottaa lapseni aloitteita
 - Teen tauon yllättävän paikkaan tutussa puuhassa

Leikkilomake

1. Näistä leikeistä lapseni pitää:

-
-
-
-
-
-

2. Valitse ja ympyröi tavoite lapsellesi

Seuraavan sivun keltaisista laatikoista

3. Valitse 1-2 keinoa, miten tuet lastasi leikissä

Vihreäreunaisista laatikoista, vähintään 1 keino ylemmästä laatikosta.

4. Valitse sopiva leikki:

Leikki, josta lapseni tykkää:

- Onko mukana leluja vai ei?

5. Kuka lapsen kanssa leikkii?

6. Milloin on sopiva ajankohta leikkihetkelle?

7. Kuka videoi tilanteen?

Katsomme videoita yhdessä seuraavalla kerralla :)

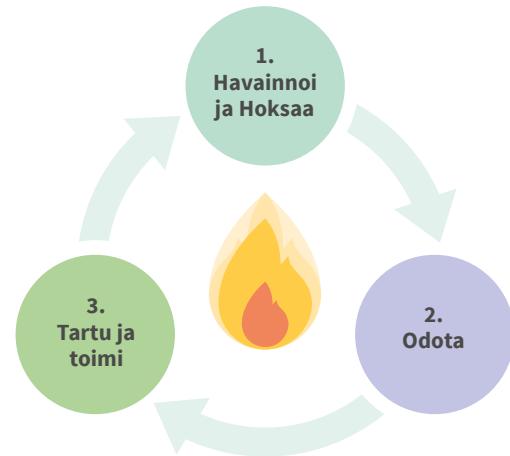
Leikkilomake

Ryhmäkerta 3
Kotitehtävä 4. kerralle

KieLo
SpråkLek

HOT-muistisääntö leikissä

Ympyröi lapsellesi sopiva **tavoite** ja valitse 1-2 **keinoa**, miten tuet lastasi leikissä.

1. TAVOITE:

AUTAN LASTANI
PÄÄSEMÄÄN LEIKISSÄ
VUOROTTELUN ALKUUN

AUTAN LASTANI
VUOROTTELEMAAN
PIDEMPÄÄN LEIKISSÄ

AUTAN LASTANI
OPPIMAAN KIELTÄ JA
PUHETTA LEIKISSÄ

2. KEINOT:

Havainnoin ja Hoksaa:

- Huomioin molempien vireystilan ja ympäristön häiriötekijät
- Havainnoin ja hoksaa mistä lapsi on kiinnostunut - Mitä lapsi touhuaa?
- Muistan vuorovaikutuksen ilon

Odota:

- Lapseni aloitetta
- Muistan pitää itse taukoja ja antaa näin myös lapselle vuoro – malta odottaa
- Säädän leikin rytmiä ja tempoa tarvittaessa, oma vuoroni voi olla hyvin lyhyt

Tartun ja Toimin

- Jekkuilen esim. tekemällä jotain yllättävää tai laittamalla lapselle mieluisan asian näkyville, mutta hankalasti saataville
- Lähdän mukaan lapsen toimintaan
- Jaan lapsen tunteen, esim. yhdessä jännitetään mitä laatikosta tulee ja innostan vuorotteluun liioittelemalla tunnetta, ilmeitä, eleitä, ääntelyä tai toimintaa
- Voin myös matkia esim. lapsen toimintaa tai ääntelyä
- Kommentoin lapsen toimintaa tai kysyn kysymyksen.

Tartun ja Toimin

- Puhun lapsen huomion kohteeseen tai tekemiseen liittyen
- Puhun sellaista kieltä, joka on lapsen tasolle sopivaa
 - Pienille paljon asioiden nimeämistä ja lyhyitä ilmauksia
- Käytän tuttuja toistuvia sanoja ja lauseita, esim. Loppu, leikitään kukkuu, nyt minä kutitan – rutiinit ovat tärkeitä
- Sanoitan asioita kertomalla ja kuvailemalla tapahtumia, lapsen tai aikuisen toimintaa, paikkaa, tunteita, tahtoa, olotilaa tai leikkiä
- Laajennan lapsen ilmauksia korjaamalla ilmausta tai lisäämällä siihen samaan aiheeseen liittyvää tietoa
- Käytän tarkkoja ilmauksia/ lauseita
 - esim. leikissä sanotaan tarkasti: "Heppa juoksee" eikä "Tämä juoksee"
- Muistetan vuorot, vuorovaikutuksen ilon ja hassuttelu
- Teen puhetta näkyväksi lapselle esineillä, eleillä, viittomilla ja kuvilla

Lapsi ei leiki

Ryhmäkerta 4
Lisämateriaali

KieLo
SpråkLek

Miksi lapseni ei leiki?

On monia syitä, miksi lapsi ei ole vielä oppinut leikkimään:

- Lapsen voi olla vaikea kiinnittää huomionsa toisiin ihmisiin. Lapset oppivat leikkimään jäljittelemällä toisia. He seuraavat, mitä toiset tekevät ja yrittävät sitten matkia. Jos lapsen on vaikea tarkkailla, mitä toiset tekevät, on lapsen myös vaikea jäljitellä ja oppia leikkimään.
- Lapsi ei tiedä, mitä eri leluilla tehdään tai hän ei ymmärrä peliä/ leikkiä.
- Lapsen on hankala keskittyä, ja siksi vaikea jatkaa tekemisiä/ leikkejä
- Lasta ei kiinnosta kokeilla uusia asioita. Osa lapsista saattaa ”jäädä jumiin” tiettyihin leikkeihin tai materiaaleihin. Silloin heidän saattaa olla vaikea leikkiä lelulla, jota he eivät tunne tai leikkiä, jota he eivät osaa.

Lähde: <https://regionuppsala.se/infoteket/hitta-tips-och-verktyg/tidig-intervention/tidig-intervention---english/kom-igang-med-lekar---english/>.

Miten voin opettaa lastani leikkimään?

Hae ja pyri säilyttämään lapsesi huomio:

1. Käytä paljon eleitä, ilmeitä ja ääntelyä lapsesi huomion saamiseksi
2. Mukauta leikin rytmi/ nopeus lapsesi mukaan. Anna lapselle aikaa päästä mukaan. Ja toisaalta ole tarvittaessa nopea, ettei lapsesi huomio karkaa.
3. Luo leikkeihin tilanteita, joissa lapsi oppii innokkaana odottamaan leikin jatkumista (eli jekkuile!)
Esim. laske kolmeen ennen kuin jotain hauskaa tapahtuu,
pidä tauko ennen lapsen odottamaa hauskaa kohtaa.
4. Pitäkää hauskaa!!!
5. Leikkiessä on tärkeitä, että molemmilla on hauskaa
6. Voitte myös kuvata leikkejä kännykällä ja katsoa niitä yhdessä myöhemmin

Näytä lapselle mallia

- Lapsi oppii leikkimään jäljittelemällä aikuista/toisia lapsia

Luo leikkiä varten häiriötön ympäristö

- Sulje TV, laita puhelin pois
- Laita ylimääräisiä leluja pois näkyvistä jne.

Valitse leikki, josta arvelet/ tiedät lapsesi pitävän

Seuraa lapsesi mielenkiinnon ja huomion kohteita

- Lähde mukaan lapsen toimintaan ja kiinnostuksen kohteeseen ja luokaa leikki yhdessä näissä tilanteissa

Lähde: https://regionuppsala.se/globalassets/infoteket-om-funktionshinder/dokument/tidig-intervention/english/8jan/utskivbart_lek_engelska_us_.pdf.

Digilaitteiden käyttö voi vaikuttaa lapsen kielelliseen kehitykseen

9.11.2022 08:42:00 EET | Helsingin yliopisto

Yksin vietetty ruutuaika voi haitata lapsen kielellistä kehitystä. Tutkijan mukaan ruutuaajan minuuttien sijaan kannattaa kääntää katse lapsen ja vanhemman vuorovaikutukseen.

Ruutuaajan määrällä on yhteys lasten kielelliseen kehitykseen, kertoo Helsingin yliopiston tuore tutkimus. Tutkimuksessa selvisi, että mitä enemmän leikki-ikäiset viettivät aikaa yksin ruutujen ääressä, sitä heikommalla sanaston taidot ja kokonaiskielellinen taso lapsilla oli.

– Havaitsimme myös, että mitä enemmän äideillä oli ruutuaikaa, sitä suppeampi lasten käyttämä sanavarasto oli ja sitä heikompi kokonaiskielellinen taso lapsilla oli. Negatiivinen yhteys sanastoon ja kokonaiskielelliseen tasoon oli vahvempi, jos sekä lapsi että äiti viettivät tahoillaan paljon aikaa laitteilla, kertoo puheterapeutti ja väitöskirjatutkija Riikka Mustonen Helsingin yliopiston psykologian ja logopedian osastolta.

Tutkijat tarkastelivat 2,5–4-vuotiaiden lasten yksin tai yhdessä vanhemman kanssa vietetyn ruutuaajan ja kielen eri osa-alueiden yhteyksiä. Tutkimukseen valittiin suomenkielisiä lapsia, joilla ei ollut todettu poikkeamia tavanomaisessa kehityksessä.

Digisällöistä kannattaa keskustella pieninkin lapsen kanssa.

Lisäksi tutkijat selvittivät yhteyksiä äitien oman ruutuaajan ja lasten kielellisen kehityksen välillä. Ruutuajalla tarkoitettiin kaikkea television äärellä, pelikonsolilla, tietokoneella, älypuhelimella tai tablettitietokoneella vietettyä aikaa.

– Meitä kiinnosti, kuinka paljon lasten tai äitien ruutuaika selittää lasten kielellisten taitojen vaihtelua, kun taustamuuttujat kuten lapsen ikä, äidin koulutustaso ja lasten syntymäjärjestys perheessä on otettu huomioon, Mustonen kertoo.

Lasten ja äitien ruutuaajan määrää selvitettiin kyselylomakkeella. Lasten sanaston taitoja, kielen rakenteisiin liittyviä taitoja, puheen ymmärtämistä sekä kokonaiskielellistä tasoa tutkittiin erilaisten testien avulla. Tutkimukseen osallistui 164 lasta äiteineen. Lapset viettivät laitteilla keskimäärin 79 minuuttia päivässä, joista yksin käytettyä ai-

kaa oli 44 minuuttia ja loput vanhemman kanssa. Äitien keskimääräinen ruutuaika oli viisi ja puoli tuntia päivässä. Tähän sisältyi työssä vietetty aika.

Yhteinen keskustelu tukee kielellistä kehitystä

Tutkimuksessa näytti ensin siltä, että vanhemman kanssa yhdessä vietetty ruutuaika voi vaikuttaa myönteisesti lapsen sanastoon ja kokonaiskielelliseen tasoon. Kuitenkin kun tutkittavien taustamuuttujat otettiin huomioon, yhteys ei ollut enää merkitsevä.

Yhdessä vanhemman kanssa vietetty ruutuaika voi Mustosen mukaan kuitenkin olla kielenkehitykselle hyödyllistä, jos vanhempi ja lapsi keskustelevat sisällöistä keskenään. Aiempi tutkimus on osoittanut, että juuri yhteiset jaetun tarkkaavuuden hetket ovat lapsen kielenkehitykselle tärkeitä.

– Nämä yhteiset hetket saattavat vähentyä, jos lapsella tai vanhemmalla on paljon ruutuaikaa. Leikki-ikäisten lasten yksin viettämää ruutuaikaa on siis hyvä rajoittaa. Myös vanhemman on hyvä tarkastella tottumuksiaan siltä kannalta, häiritseekö ruutuaika vastavuoroisia hetkiä lapsen kanssa, Mustonen sanoo.

Hän muistuttaa, että ruutuaika on vain yksi tekijä, joka voi vaikuttaa lapsen kielenkehitykseen.

– Ruutuaajan vaikutuksista tarvitaan lisää tutkimustietoa. On hyvä muistaa, että kielenkehitykseen vaikuttavat monet muutkin ympäristön tekijät ja perimä varsinkin pienemmällä lapsilla.

Mustosen mukaan tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää puheterapeuttien ja esimerkiksi neuvolan terveydenhoitajien työssä. Jos lapsen kielenkehitys ei suju tavanomaiseen tapaan, tutkimustieto auttaa tukemaan perheitä parhaalla mahdollisella tavalla.

Julkaistu: Mustonen R, Torppa R, Stolt S. Screen Time of Preschool-Aged Children and Their Mothers, and Children's Language Development. *Children*. 2022; 9(10):1577. <https://doi.org/10.3390/children9101577>

Suomen Kulttuurirahasto on tukenut tutkimuksen toteutusta. Tutkimus on osa LEINIKKI-projektia, jossa kerätään tietoa suomenkielisissä perheissä kehittyvien leikki-ikäisten lasten kielenkehityksestä sekä taustatekijöiden vaikutuksesta lapsen kehittyvään kieleen. LEINIKKI on yksi Early Language Development -tutkimusryhmän projekteista

Leikit ja yhdessäolo tukevat kielen kehitystä

Kielen kehityksen tukeminen tapahtuu parhaimmillaan tavallisissa arkipäivän kohtaamisissa ja yhdessäolon hetkissä. Riittää, että lapsella on mahdollisuus leikkiä ja nauttia yhteisestä tekemisestä ja puuhastelusta.

1. Heittäydy mukaan leikkiin

Koska lapsen leikkitaidot kehittyvät käsi kädessä puheen ja kielen kehityksen kanssa, on hyvä antaa lapsen leikille aikaa ja arvostusta. Lapsi nauttii, kun hänen leikkinsä saa ajoittain huomiota ja ihas-telua sekä aikuinen lähtee mukaan leikkimään. Leikkitilanteissa vanhempi voi tukea lapsen leikkiä mallintamalla ja sanoittamalla leikkiä lapselle, mikä tukee lapsen kielellisiä taitoja, ajattelua ja syy-seuraus-suhteiden ymmärtämistä. Vanhempi voi antaa mallia, mitä leikissä voisi tapahtua ja tarjota leikkiin sopivia välineitä, joilla lapsi voi rikastaa omaa leikkiään. Vanhempi voi esimerkiksi antaa vanhat lakanat majanrakennukseen tai tyhjä tjuqurttipurkit kauppa-leikkiin.

Leikkiin liittyvien kuvien avulla lapsi voi osallistua leikin kulkuun ja etsiä ideoita leikkiin. Esimerkiksi lääkäreileikissä lapsi voi ohjenta kuumemittarin kuvan kertoakseen, että toivoo potilaalta mitattavan kuumeen.

Lapsen kanssa laulamien, loruttelut ja muut arjessa tapahtuvat musiikkileikit ovat myös erinomaisia kielen oppimista tukevia keinoja. Leikin avulla voidaan myös ennakoita uusia tilanteita, esimerkiksi miten toimitaan ravintolassa tai lääkärissä. Kun uutta tilannetta on leikitty kotona vanhemman kanssa, helpottaa se lasta usein tositilanteissa.

2. Ota lapsi mukaan arjen askareisiin

Kun lapsi pääsee mukaan päivittäisiin arkipuuhiin, kuten ruuanlaittoon ja siivoamiseen, hän oppii tärkeitä kielen ja vuorovaikutuksen taitoja. Näissä arjen tilanteissa voidaan harjoitella niin puheen tuottamista kuin ohjeiden ymmärtämistä ja käsitteiden hallintaakin.

Tekemisen ohessa on helppo jutella ja nimetä asioita sekä uusia esineitä. Kun puhe liittyy tilanteeseen, jossa olette, se helpottaa lapsen ymmärtämistä. Näin nähty tukee kuultua.

Esimerkiksi pyykkejä kuivamaan ripustettaessa vaatteita voidaan nimetä, kuvailla, vertailla ja luokitella esimerkiksi värin tai koon mukaan. Käytä arjen toimintojen lomassa ajan, paikan ja määrän käsitteitä. Voit esimerkiksi pyytää lastasi laittamaan sukat alimpaan laatikkoon tai kattamaan pöydälle kolme keltaista lautasta.

3. Kannusta ja ohjaa vuorovaikutukseen ikätovereiden kanssa

Kun lapsen on vaikea käyttää kieltä vuorovaikutuksen välineenä, sosiaaliset tilanteet voivat olla lapselle haasteellisia ja kaverisuhteiden solmiminen vaikeaa. Leikki on usein lasten yhteisen toiminnan muoto, joten harjoitella yhdessä lapsen kanssa, miten tehdään leikkialoitteita ja miten vastataan ystävällisesti toisen tekemään leikkikutsuun. Tärkeää on, että lapsi pääsee mukaan yhteiseen toimintaan ja saa mahdollisuuden harjoitella yhdessä toimimista.

Muiden lasten voi olla vaikea ymmärtää leikkiin haluavan aloitteita, jos lapsi ei osaa sitä sanallisesti ilmaista. Leikkiin liittymistä voi helpottaa esimerkiksi kuvitettu leikkitalu, josta lapset voivat valita yhteisen leikin. Leikkiin liittyvillä kuvilla lapsi voi sanoittaa leikkiä ja hakea siihen uusia ideoita. Vanhempi voi olla mukana leikkitilanteissa ja tarkkailla, missä lapsi tarvitsee apua, pääseekö leikki alkuun ja tarvittaessa mallittaa leikin kulkua ja etenemistä.

4. Huolehdi omasta jaksamisestasi

Hitaasti ja poikkeavalla tavalla kehittyvä lapsen puhe saa herkästi vanhemman tuntemaan itsensä epäonnistuneeksi, ja arki voi tuntua kuormittavalta. Tärkeää onkin huolehtia myös omasta jaksamisestaan ja raivata arkeen tilaa itselle tärkeille asioille, jotka tukevat jaksamista.

Riittää, että on valmis kokeilemaan erilaisia keinoja ja muuttamaan myös omaa toimintaansa. Puhuminen toisten vanhempien kanssa ja mahdollisuus kokemuksen vaihtoon ja vertaistukeen tuo voimia ja tarjoaa uusia näkökulmia omaan tilanteeseen.

Nettsivustoja ja sovelluksia kuviin ja tukiviittomiin liittyen

 www.papunet.net	Työkaluja ja materiaalia kommunikoinnin tukemiseen • valmiita ja muokattavia kuvallisia materiaaleja arjen kommunikointiin • materiaalia ja videoita viittomien opetteluun ja harjoitteluun • laaja kuvapankki; ilmainen kuvatyökalu, jolla voi tehdä omiin tarpeisiin sopivia kuvallisia materiaaleja
 suvi.viittomat.net	Keskeiset arkielämän viittomat kootusti • viittomien haku suomen sanalla, sanan osalla tai viittomien rakennepiirteiden perusteella
 finsl.signwiki.org	Suomalaisen viittomakielen wikisanakirja
 viittomakielinenkirjasto.fi	Lapsille on oma osasto, jossa on mm. satuja, loruja, lauluja ja pelejä
 kasipuhe.fi	Tukiviittomia opettava sivusto
 Viito -sovellus iOS, Android	• Kuvasanakirja tukiviittomille • Ilmaisesa sovelluksessa tukiviittomat kulkevat kätevästi mukana
 viittomahaku.fi	Hae viittomia hakusanalla ja sivusto hakee kyseisen viittoman useista eri lähteistä
 Yle Areena - Viitotut areena.yle.fi	Yle Areenasta löydät viittomakieliset lastenohjelmat
 kielinuppu.fi	Suomen kielen oppimista tukevia lastenlauluja opetusvideoineen • Monissa videoissa käytetään laulutaitoja ja tukiviittomia
 Pikkukakkosen kommunikaatiokortit	Valmiita kuvakortteja voi käyttää esimerkiksi viikkokalenteriin, leikkeihin, arjen toimintoihin
 youtube.com/@kielileikki	Lyhyitä videoita, joissa käytetään tukiviittomia ja kommunikaatiokuvia
 viitotturakkaus.fi	Kuvamateriaalia kasvun ja oppimisen tueksi • Kommunikaation tueksi on esimerkiksi kuvia leikkeihin ja arjen rutiineihin

Sanat

Ryhmäkerta 5
Lisämateriaali

KieLo
SpråkLek

MIKÄ LASKETAAN SANAKSI?

Sanoja ovat kaikki sellaiset tuotokset, joita..

1. Käytetään itsenäisesti eli lapsi käyttää sanaa myös muulloin kuin matkimalla.
2. Käytetään johdonmukaisesti eli sanaa käytetään toistuvasti tietystä asiasta.
3. Käytetään merkityksellisesti eli sana on sidottu johonkin asiaan.

Johdonmukaiset eleet.

Lapsi käyttää aluksi eleitä ilmaistakseen itseään, esim. kädet ylös on "syliin" tai pään heilutus "ei".

Sanan osa.

Lyhennetty sana on helpompi tuottaa, esim. "ba" banaanista tai "tä" vettä-sanasta.

Yksinkertaistettu sana.

Lapsen oma versio sanasta, esim. "mam" maidosta tai "ättä" äidistä.

Eläinten ja ympäristön äänet.

Erilaisten äänten tuottaminen, esim. "muu", "hau" tai "tööt", "prrr" viittaessa asioihin.

Huudahdukset.

Sanat, kuten "jee", "au", "oho".

Tukiviittomat.

Viittomat lasketaan sanoiksi siinä missä puhututkin sanat.

Sanat.

Tutut ja tunnistettavat sanat sekä ne sanat, mitkä ovat äänteellisesti vielä lapsenomaisia, esim. "patto" (pallo) tai "iti" (isi).

Puhetta tukevat keinot hyödyttävät tutkitusti lapsia

Kun puhetta tukevia keinoja käytettiin viikoittain tunnin ajan, lapsilla näkyi kehitystä kommunikointitaidoissa ja monimutkaisen puheen ymmärtämisessä.

Turun yliopiston RILIV-tutkimushankkeen alustavien tulosten mukaan puhetta tukevien keinojen käyttö vaikuttaa lasten kielelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen. Tutkimus toteutettiin Aivoliiton Vuorovaikutuksen avaimet -hankkeen kautta päiväkodin pienryhmissä. Niissä käytettiin puheen tukena esimerkiksi kuvia, tukiviittomia ja piirtämistä 12 viikon ajan tunnin kerrallaan.

Ryhmien lapsilla oli vaikeuksia puheen ymmärtämisessä, puheen tuottamisessa, sosiaalisia haasteita tai ongelmia tarkkaavaisuuden kanssa. Haasteita saatoin olla myös useammalla osa-alueella.

”Tulokset antavat tärkeän viestin varhaiskasvatukseen ja vanhemmille. Myös perheessä lyhyetkin hyvät vuorovaikutustilanteet ja puhetta tukevien keinojen käyttö näkyvät varmasti”, kannustaa tutkimushankkeessa mukana oleva puheterapeutti ja logopedian yliopisto-opettaja Pia Lindevall.

Keinojen käyttö paransi merkittävästi lasten monimutkaisen puheen eli esimerkiksi pidempien ohjeiden ja kieliopillisesti monimutkaisempien lauseiden ymmärtämistä. Myös lasten kommunikointitaidot parantuivat, sillä epäsopeva puhetapa väheni. Epäsopevassa puhetavassa lapsi puhuu toistuvasti asioista, joista muut eivät kiinnostu, ei osaa lopettaa puhetta ja vuorottelun taidot ovat epäselviä.

”Voi ajatella, että tämän väheneminen on yllättävää, mutta oikeastaan se on hirveän selkeää. Kun piirrettään, huomio on asiassa ja siihen tulee luonnollista vuorottelua. Piirtäminen tekee näkyvämmäksi keskustelun ja fokuksen. Vuorovaikutustaidot paranevat ja haastavat tunteet vähenevät”, kertoo Lindevall.

Jokainen käyttää jo puhetta tukevia keinoja

Puhetta tukevat ja korvaavat keinot voivat tarkoittaa kaikkia keinoja, joilla kommunikointia tuetaan visuaalisesti. Keinoista käytetään myös nimitystä AAC (Augmentative and Alternative Communication). Lindevall huomauttaa, että me kaikki käytämme jo puhetta tukevia keinoja.

”Kysymys ei ole mistään kummallisesta asiasta. Emojit, kalenterit, liikennemerkkit, kartat tai vaikka Ikean lipaston kokoamiskuvastot ovat arjessa puhetta tukevia ja korvaavia keinoja.”

AAC:n toimivuuden huomaa heti, keinoja ei tarvitse erikseen harjoitella. Tärkeää on käyttää keinoja, joita lapsi ymmärtää, ei siis esimerkiksi kannata piirtää lapselle, joka ei ymmärrä piirrosta.

”Jos piirtäminen toimii, niin vanhemmat voivat jo kotona piirtää, mitä kirjastossa tulee tapahtumaan, kun ollaan menossa sinne ensimmäistä kertaa. Ja kun piirros on mukana, lapsi pystyy visuaalisen tuen avulla toimimaan paikan päällä.”

Vieläkin saatetaan virheellisesti ajatella, että kuvia ei kannata ottaa käyttöön, koska ne ehkäisisivät puheen kehitystä.

”Se on jännittävä urbaanilegenda, joka elää edelleen vahvasti, mutta jolle ei ole mitään perusteita. Jos näin olisi, niin eivät kuvat rikastuttaisi kieltämme ja ilmaisuamme muutenkaan.”

Kynnys matalaksi

Tutkimushankkeessa tehdystä kyselytutkimuksesta on selvinnyt myös, että puhetta tukevia keinoja käytetään varhaiskasvatuksessa vähemmän kuin henkilökunta itse toivoo. Tietoa tarvitaan siis enemmän, päiväkotien lisäksi myös neuvolaan ja vanhemmille.

”Ihan aluksi aikuinen voisi miettiä, mikä omassa elämässä on sellaista, mikä tukee ymmärtämistä. Jos kirjaimet ovat väärin päin K-Supermarketin kyltissä, niin logon hahmo kuitenkin kertoo, mistä on kyse.”

Puhetta tukevia keinoja ovat esimerkiksi ostoslistan teko, reseptin lukeminen, perheelle ilmeily ja valokuvan lähettäminen tienhaarasta, josta pitäisi kääntyä mökille.

”Seuraavaksi kannattaa pohtia tilanteita, joissa on ollut lapsen kanssa haasteita. Mitä tilanteessa tapahtui, kuka ymmärsi väärin ja miksi, onko jotain mikä olisi voinut tukea tilannetta?”

Lindevall kannustaakin kokeilemaan matalalla kynnyksellä erilaisia keinoja kommunikoinnin tueksi. Yksinkertaisimmillaan ne ovat keinoja, jotka ovat tässä hetkessä saatavilla, joilla tullaan ymmärretyksi puolin ja toisin. Vaikka maahan piirtämistä tai käpyjen käyttöä puheen tukena. Vain mielikuvitus on rajana!

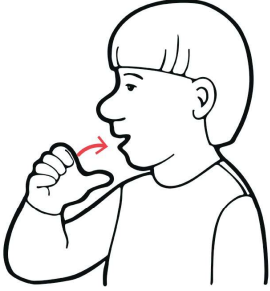
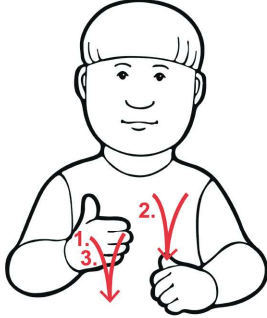
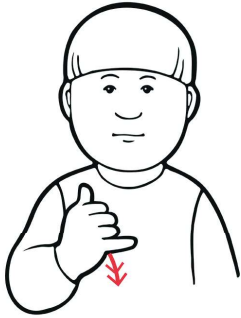
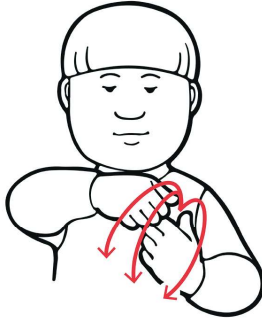
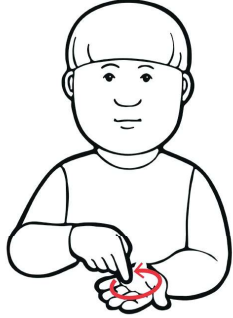
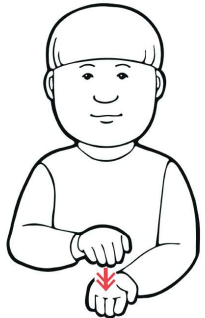
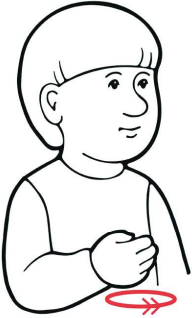
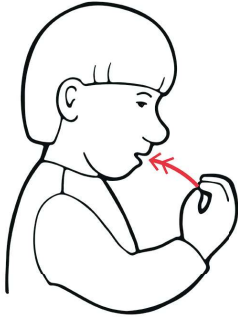
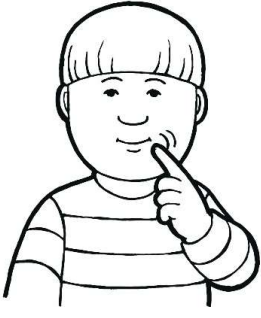
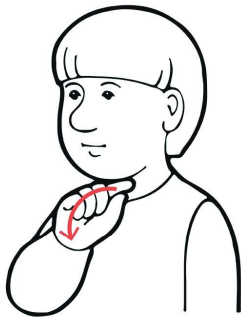
Teksti: Annina Ranimo

Lähde: Aivoliitto (2022). Puhetta tukevat keinot hyödyttävät tutkitusti lapsia, haettu keväällä 2023, osoitteesta <https://www.aivoliitto.fi/verraton/lapsuus/puhetta-tukevat-keino-t-hyodyttavat-tutkitusti-lapsia#66d63735>

Viittomat

Ryhmäkerta 5
Ruokailuun liittyvät viittomat

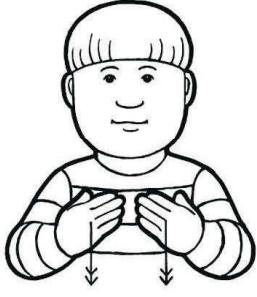
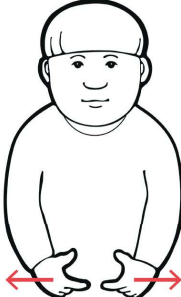
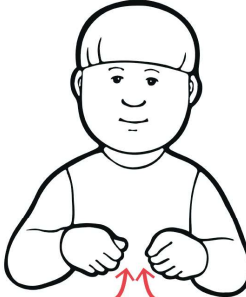
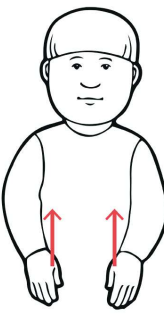
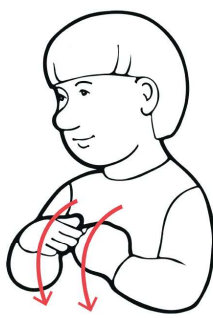
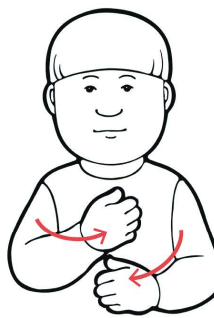
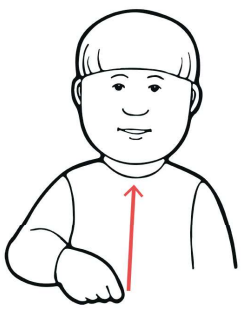
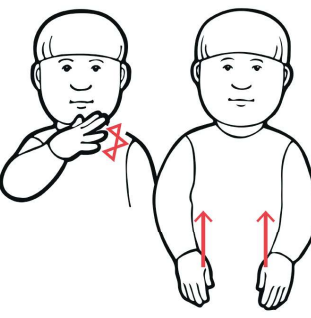
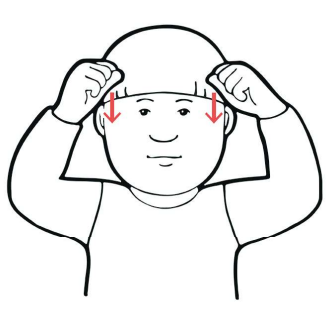
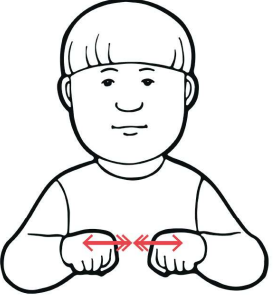
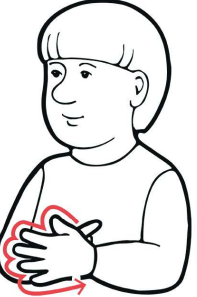
KieLo
SpråkLek

JUODA 	MAITO 	VESI
OMENA 	BANAANI 	KEKSI
LEIPÄ 	JOGURTTI 	PUURO
SYÖDÄ 	HYVÄÄ 	PAHAN MAKUINEN

Viittomat

Ryhmäkerta 5
Pukemiseen liittyvät viittomat

KieLo
SpråkLek

PUKEA 	ALUSHOUSUT 	SUKAT
HOUSUT 	PUSERO 	TAKKI
HAALARIT 	KURAHOUSUT 	PIPO
KENGÄT 	SORMIKKAAT 	LAPASET

Linkkejä

Ryhmäkerta 5
Lisämateriaali

Linkkejä Paputuubista

KieLo-SpråkLek ryhmissä on käytetty videoita, jotka on julkaistu Kehitysvammaliiton Tikoteekin tuottamalla Paputuubi-kanavalla. Paputuubin sisällöt ovat saatavilla maksutta Youtube-palvelussa.

Vauvan vuosi - Traileri

 <https://youtu.be/N41Rqlu3YJE>

Vauvan vuosi - Leikkien

 <https://youtu.be/ix3ldAKZFkg>

Vauvan vuosi - Vuorotellen

 <https://youtu.be/oDA5Lti-cDE>

Taaperon vuosi

 <https://youtu.be/Mlgbv6hMANo>

Miten sanoisit jos et voisi puhua

 <https://youtu.be/Woug8fyQJSQ>

Yhteistä kieltä etsimässä viittomin, kuvin ja sanoin

 <https://youtu.be/QHq8u7h-BWc>

Puuhaulua - Vanhemman ja lapsen vuorovaikutusta

 <https://youtu.be/UguTvU3c-wM>

Linkkejä Mielenterveystalosta

KieLo-SpråkLek ryhmissä on käytetty myös videoita, jotka kuuluvat osana julkisen terveydenhuollon tarjoamaan Mielenterveystalo.fi – palveluun, lapsen ja vanhemman vuorovaikutuksen omahoito-ohjelmaan. Sisällöt ovat saatavilla maksutta ja ilman kirjautumista.

Kuplaleikki 1-vuotias

 <https://youtu.be/m-OuWPPUyGg>

Lukuhetki 1-vuotias

 <https://youtu.be/rWi3Lbo1CJo>

Kukkuu -leikki 1-vuotias

 <https://youtu.be/Ol7NagBl10g>

Linkkejä

Linkkejä Kielo animaatioista

Joko se puhuu

 <https://youtu.be/9evHTJ1TGkc>

Jekkuilu

 <https://youtu.be/4mM3mKS28HU>

HOT-muistisääntö

 <https://youtu.be/MgYAhSeCn3A>

Vuorottelun synty

 <https://youtu.be/Bf9sxHj3FW4>

Kauppareissu

 <https://youtu.be/YLpPCVYtHvE>

Puistossa

 <https://youtu.be/A5aTVbHVrqA>

Muita linkkejä

Viittomahaku

 <https://viittomahaku.fi/>

Papunet Kuvatyökalu

 <https://papunet.net/materiaalia/kuvat%C3%B6kalu>

Paputuubin ohje

 <https://www.kehitysvammaliitto.fi/tikoteekki/video-ohje-papunetin-kuvatvokalun-kayttoon/>

Kirjavinkit

Ryhmäkerta 6
Lisämateriaali

KieLo
SpråkLek

Yhteinen kirjahetki pienen lapsen kanssa

Kuvakirjojen katselu yhdessä vanhemman kanssa avaa lapselle mahdollisuuden oppia kieltä monipuolisesti. Miten tukea lapsen kehitystä parhaalla mahdollisella tavalla ja saada hänet innostumaan kirjojen maailmasta?

1. **Valitse sopiva hetki** kirjan katselulle: Sinä ja lapsesi olette molemmat hyvällä tuulella, ympäristö on rauhallinen ja hetki kiireetön.
2. **Valitse kirja** josta lapsesi innostuu. Tarkkaile, minkälaiset kirjat kiinnostavat lastasi. Kaikki aistit käyttöön. Pienille kirjan katselun lisäksi voi olla tärkeää saada koskettaa ja tunnustella, avalla ja sulkea luokkuja, kuunnella ääniä.
3. **Asetu lapsen tasolle** siten, että teidän on helppo katsoa toisianne ja kirjaa yhdessä.
4. **Tarkkaile lastasi** - mistä hän on kiinnostunut kirjassa. Anna lapsen käänellä kirjan sivuja vapaasti ja ”johtaa” yhteistä hetkeä. Voit toki näyttää lapselle, miten luokku käännetään tai mistä napista äänen saa kuulumaan, jos kirja on uusi.
5. **Odota olettaen**, että lapsesi tekee pian aloitteen (pysähtyy katsomaan kirjan kuvaa, osoittaa kuvaa, katsoo sinua, äänтелеe, yrittää nimeä asian)
6. **Reagoi lapsesi aloitteisiin** innostuksella: jäljittele lapsen ääntelyä tai toimintaa/ nimeä lapsen kiinnostuksen kohde eli anna hänelle sanallinen malli/ laajenna lyhyesti. Esim. ”Koira! Koira haukkuu ”hau hau”.
7. **Odota lapsen reaktiota**, katsooko hän sinuun? Yrittääkö hän jäljitellä antamaasi mallia? Vahvista innostuksella ja kehulla lapsen yritystä ja odota lapsen uutta aloitetta!
8. **Nauttikaa yhdessä** jaetusta ilosta, vaikka se kestäisi vasta lyhyen hetken! Onnistunut yhteinen kirjahetki ei vaadi kirjan katselua kannesta kanteen.

MITÄ JOS emme löydä aikaa kirjahetkelle?

1. Lasten kanssa arki on kiireistä, sen tietävät kaikki. Ilta- ja aamut on perinteisin hetki yhteisen kirjan katseluun, mutta teille sopivampia hetkiä voi löytyä muualtakin!
2. Mieti, olisiko kirjahetki parempi ennen iltapesuja, päivällisen jälkeen, viikonloppuaamuna?
3. Usein kirjahetken lisääminen arkeen voi vaatia aluksi hieman työtä. Pidä lapsesi lempikirjat esillä, mieti etukäteen juuri teille sopiva hetki ja keksi keino, miten muistat toteuttaa hetken.

4. Paras hetki syntyy luultavasti spontaanisti juuri silloin, kun lapsesi osoittaa kiinnostusta esillä oleviin kirjoihin! Tarkkaile siis lastasi ja mene näihin hetkiin mukaan aina kun ehdit.

Lapseni ei jaksu keskittyä kirjaan

1. Varmista, että tilanne on häiriötön ja lapsen tarpeet tyydytetty.
2. Kokeile toista kirjaa, jossa on isot kuvat ja kokemuksia muillekin aisteille.
3. Anna lapsen johtaa tilannetta ja katso mistä hän kiinnostuu: Kirjaa ei tarvitse katsella alusta loppuun järjestyksessä!
4. Lisää toiminnallisuutta: kirjan kanteen voi koputtaa, lisätä itse äänitehosteita, käyttää eleitä ja ilmeitä, kutittaa lasta tietyssä kohdassa. Ole spontaani ja katso mikä lastasi innostaa.
5. Vältä liikoja kysymyksiä! Vanhemman hyväntahtoinen kysely ei aina motivoi lasta, sillä silloin vanhempi johtaa tilannetta ja lapsen rooli muuttuu passiivisemmaksi. Kysymykset voi aina kääntää kommentteiksi. Jos mielesi tekee kysyä: ”missä kissa on?” Voit kommentoida ”kissa on katolla!” ja odottaa innostuuko lapsesi aloitteestasi.

Lapseni ei yritä nimeä kirjan kuvia

1. Jos lapsi ei vielä sano mitään, ole kärsivällinen ja anna hänelle aikaa.
2. Lapsen kiinnostukseen reagoiminen nimeämällä vahvistaa lapsesi kielellisiä taitoja, vaikka hän ei vielä puhuisi mitään. Tästä syystä antamasi malli on kaikista tärkeintä!
3. Kun tarkkailet lastasi rauhassa, voit huomata, että hän kommunikoi sinulle kirjan kuvista muilla keinoilla.

Lapseni haluaa katsoa aina vain samaa kirjaa

1. Ei se mitään! Toisto on tärkeää oppimisessa.
2. Samasta kirjasta voit nimeä ja mallittaa erilaisia asioita: värejä, montako, millainen joku on, mitä joku tekee, kuka tekee, miltä tuntuu.
3. Jos kuitenkin haluaisit kokeilla uutta kirjaa, mieti MIKSI lapsesi pitää juuri tietyistä kirjasta. Voisiko samoja kiinnostavia elementtejä löytyä jostakin toisesta? Esimerkiksi luukut, äänet, tietty teema. Esittele tällaisia kirjoja lapsellesi ja katso mihin hän tarttuu.

Tukikeinot

Ryhmäkerta 6
Lisämateriaali

KieLo
SpråkLek

Sosiaaliset leikit

Esimerkiksi kutittelu- ja kukkuu-leikit

- Rutiinit ovat tärkeitä sosiaalisissa leikeissä
→ Niissä leikitään usein samalla tavalla joka kerta
→ Näin lapsi oppii miten leikki etenee!
- Miten tukisit vuorottelun syntymistä, jatkumista ja/tai puhetta ja kieltä sosiaalisissa leikeissä?
- Mitä kommunikoinnin tukikeinoja käyttäisit?

Musiikki, laulut ja lorut

- Kommunikoinnin tukikeinot ovat usein jo valmiina laulu/loruleikissä (liikkeet, kehon osien koskettaminen...)
→ Rutiinit ovat usein jo valmiina

Laulupussi

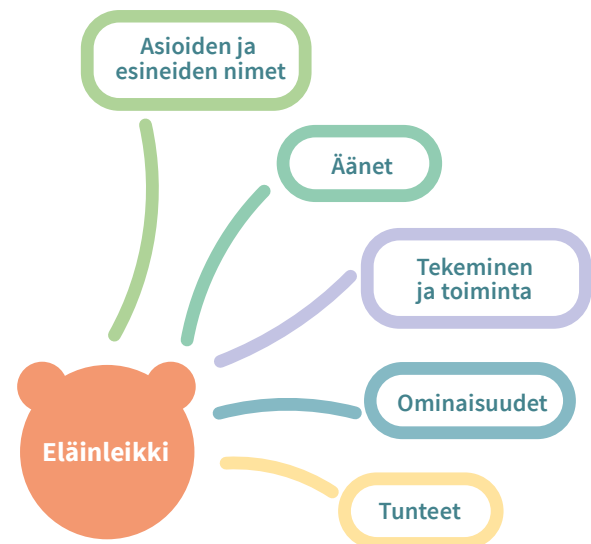
(olette saaneet kotiin kuvakortit lauluista/ loruista, joissa toisella puolella sanat):

- Houkutellaan lapsi vuorovaikutukseen laulupussin avulla
- Jekkuillaan pussin kanssa (esim. tauko kesken leikin)
- Tehdään puhe näkyväksi kuvakortin avulla
- Vuorotellaan: kuka saa ottaa kortin pussista

Leikki tavaroilla

Esimerkiksi rakenteluleikki palikoilla

- Mitä esineillä voisi tehdä, jotta puhe tulisi näkyväksi?
→ Esim. annetaan vaihtoehtoja esineillä, ensin –sitten
- Millaista sanastoa voisi harjoitella?
- Miten jekkuilisit tornileikissä?
→ Esim. tehdään jotain mitä ei ole odotettu (vanhempi laittaa palikan päähänsä)
- Millaisen rutiinin tekisit tähän leikkiin?
→ Selkeä alku, leikki ja lopetus

Mielikuvitusleikki

Esimerkiksi eläinleikki

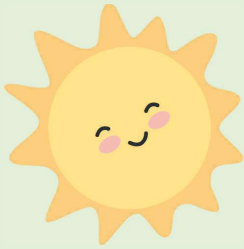
- Ensimmäiset mielikuvitusleikit ovat yksikertaisia:
→ Esim. syödään leikisti, kammataan nukan tukkaa
- Mahdollisuus käyttää monipuolista sanastoa ja kommunikoinnin tukikeinoja

Kortit

Ryhmäkerta 6
Lisämateriaali

KieLo
SpråkLek

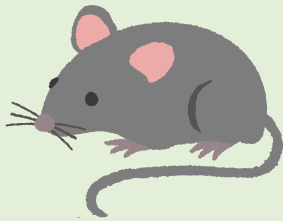
Laulu- ja lorukortit

KieLo
SpråkLek

KieLo
SpråkLek

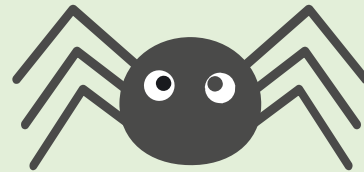
KieLo
SpråkLek

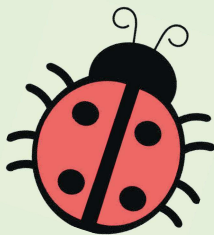
KieLo
SpråkLek

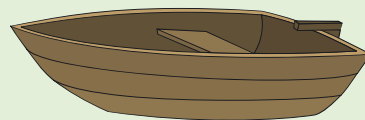
KieLo
SpråkLek

KieLo
SpråkLek

KieLo
SpråkLek

KieLo
SpråkLek

Kortit

Ryhmäkerta 6
Lisämateriaali

KieLo
SpråkLek

Laulu- ja lorukortit

AURINKO, AURINKO LETTUJA PAISTAA.
HAUSKA ON AURINGON LETTUJA MAISTAA.

KIIPĒĀN PUUHUN,
PISTELEN SUUHUN,
LOPUT VOIN HEITTÄÄ UKOLLE KUUHUN!

SITTEN KÄYNKIN NUKKUMAAN
PIKKUINEN MASSUNI PULLOLLAAN.

KieLo
SpråkLek

KÖRÖ KÖRÖ KIRKKOON,
PAPIN MUORIN PENKKIIN,
RUSKEALLA RUUNALLA,
VALKEALLA VARSALLA,
KIRJAVALLA KISSALLA,
KOLIPÄÄLLÄ KOIRALLA,

HUP SIS, KIRKON PENKISTÄ POIS!

KieLo
SpråkLek

HIIRI KEITTI PUUROA,
ANTOI TUOLLE, ANTOI TUOLLE,
ANTOI TUOLLE, ANTOI TUOLLE,

YKS JÄI ILMAN.

HIIRI JUOKSI KAIVOSTA VETTÄ HAKEMAAN.

KieLo
SpråkLek

ETANA, ETANA NÄYTÄ SARVES,
ONKO HUOMENNA POUTA.

KieLo
SpråkLek

TUIKI, TUIKI TÄHTÖNEN,
ILTAISIN SUA KATSELEN.
KORKEALLA LOISTAT VAAN,
KATSOT ALAS MAAILMAAN.
TUIKI, TUIKI TÄHTÖNEN,
ILTAISIN SUA KATSELEN.

KAIKKI LAPSET MAAILMAN,
TÄHTÖSIÄ KATSOVAT.
MIETTIVÄT MIKS LOISTAA NE,
MAAHAN ASTI VALAISEE.
KAIKKI LAPSET MAAILMAN,
TÄHTÖSIÄ KATSOVAT.

KieLo
SpråkLek

HÄMÄ-HÄMÄHÄKKI KIIPES LANGALLE.

TULI SADE RANKKA, HÄMÄHÄKIN VEI.

AURINKO ARMAS KUIVAS SATEHEN,

HÄMÄ-HÄMÄHÄKKI KIIPES UUDELLEEN.

KieLo
SpråkLek

LENNÄ LENNÄ LEPPÄKERTTU,
ISON KIVEN JUUREEN,

SIELLÄ SUN ISÄS, ÄITIS,
KEITTÄÄ SULLE PUUROO.

KieLo
SpråkLek

SOUDETAAN SOUDETAAN SAAREEN,
OMENOITA OSTAMAAN.
PALJONKO OMENAT MAKSAA:
KYMMENEN EUROA.

VENE KEINUU,
VENE KEINUU,
VENE KEINUU,

VENE KAATUU!

KieLo
SpråkLek